

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

Збірник тез студентських досліджень № 7 / 2026

УДК 37.32, 81,82.09,(091)

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 11 від 29 травня 2026 року)

Рецензенти :

Кубрак Сніжана, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Борисенко Наталія, к.філол.н., доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Головний редактор: кандидат філологічних наук, доцент Соколовська С.

Укладач: Корбут А.

Редакційна колегія: доктор філологічних наук, професор Астрахан Н., кандидат філологічних наук, доцент Соколовська С., кандидат філологічних наук, доцент Анхим О., викладач Ващенко Т.

Нова генерація : збірник тез студентських досліджень. 2026. № 7.
Житомир, 2026. 30 с.

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2026

Сьоме число збірника присвячене результатам студентських досліджень у напрямках сучасного перекладознавства та методики викладання зарубіжної літератури у Новій українській школі.

ЗМІСТ

<u>Іванова О.</u> Інклюзія як стратегія політкоректності в німецькомовному публіцистичному дискурсі (перекладацький аспект	5
<u>Залужна В.</u> Організація контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів з зарубіжної літератури у 5 класі в умовах Нової української школи.....	8
<u>Фурманець К.</u> Міжистецька інтеграція на уроках зарубіжної літератури (на прикладі оповідання Джека Лондона «Жага до життя».....	11
<u>Осіпова В.</u> Методичні основи стимулювання творчої активності учнів при вивченні байок Езопа.....	14
<u>Шевчук С.</u> Інтермедіальність жанру постапокаліпсис: література та геймінг (на прикладі порівняльного аналізу німецькомовного та англомовного перекладів українського шутера «S.T.A.L.K.E.R. 2: Серце Чорнобиля»	17
<u>Сутковенко Н.</u> Літературна епоха на уроці зарубіжної літератури: доба Античності.....	21
<u>Блажисєвський С.</u> Перекладацькі стратегії відтворення військової термінології (на матеріалі німецьких медіа).....	24
<u>Кібальніченко Є.</u> Взаємозв'язок різних видів мистецтва при вивченні грецьких міфів.....	27

О. Іванова

*Науковий керівник: С. Ф. Соколовська,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології
та зарубіжної літератури*

ІНКЛЮЗІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ)

Публіцистичний дискурс відіграє важливу роль у сучасному суспільстві, а розвиток технологій і глобалізація посилили потребу в адекватному перекладі публіцистичних текстів з урахуванням норм політкоректності.

Публіцистичний дискурс характеризується взаємодією автора й реципієнта, оцінністю та орієнтацією на масову аудиторію [4, с. 462-464]. Тому політкоректність у перекладі таких текстів є особливо важливою, оскільки вона забезпечує уникнення дискримінаційних висловлювань і впливає на формування світогляду читача.

Однією зі складових політичної коректності є інклюзія або інклюзивність, яку характеризують як підхід в політичній коректності, спрямований на символічне включення соціальних меншин до публічного дискурсу та легітимацію їхньої присутності в ньому [2, с. 52-58].

Відмінності у мовних нормах і ступені чутливості до певних соціальних тем можуть зумовлювати необхідність адаптації, заміни або переосмислення інклюзивних мовних засобів. Таким чином, переклад стає не просто процесом відтворення змісту, а механізмом конструювання нових комунікативних норм, що відповідають принципам інклюзивності та сучасним суспільним цінностям [2, с. 113-114].

У німецькомовному публіцистичному тексті, який було проаналізовано в

межах дослідження та який порушує проблеми сексизму й гендерної нерівності у спортивному дискурсі, а також у його українському перекладі простежуються особливості відтворення гендерно-чутливої лексики. Зокрема, типовий німецький фемінітив, утворений за допомогою суфікса *-in* – «*Cheftrainerin*» [5], перекладено як «*тренерка-жінка*» [3].

В українському перекладі використано трансформацію, яка уникає прямого фемінітивного відповідника («тренерка»), що свідчить про застосування стратегії десемантизації гендерного маркера через аналітичний переклад, що частково нівелює інклюзивний потенціал оригіналу.

Розглянемо ще один фемінітив «*Spieler und Spielerinnen*» [5], який було перекладено українською як «*гравці та гравчині*» [1]. Як бачимо, перекладач при перекладі вжив обидві форми множини, на противагу у іншій німецькомовній статті форму «*Patient*innen*» [6], яка охоплює всі гендери, було передано в українському перекладі нейтральним «пацієнти» [3]. Тобто, перекладач усвідомив відсутність необхідного відповідника та вдався до нейтралізації замість того, щоб вказати два гендерно маркованих слова «пацієнти та пацієнтки» подібно до попереднього прикладу.

Це можна пояснити прагненням підкреслити інклюзивність у першому випадку та уникнути перевантаження тексту другорядними деталями в другому, оскільки стаття вже містить численні згадки про меншини. Отже, відмова від інклюзивної стратегії тут є виправданою, щоб не відволікати увагу від основної теми дискримінації.

Отже, передача стратегії інклюзії в перекладі публіцистичних текстів є складним процесом, що залежить як від мовних ресурсів, так і від культурних норм цільової мови. Аналіз показує варіативність перекладацьких рішень: інколи інклюзивні форми оригіналу відтворюються безпосередньо через фемінітиви, а інколи нейтралізуються описовими або узагальненими конструкціями. Окремі випадки свідчать про часткову втрату гендерної маркованості при перекладі, що зменшує інклюзивний потенціал тексту. Таким чином, стратегія інклюзії в перекладі реалізується нерівномірно й потребує

балансування між мовною нормою та збереженням соціально значущих смислів оригіналу.

Список використаної літератури

1. Кляйн Т. Команду Бундеслиги вперше тренує жінка: сексизм позаду? *Deutsche Welle. СПОРТ | НІМЕЧЧИНА*. 17.04.2026. URL: <https://www.dw.com/uk/komandu-bundesligi-vperse-trenue-zinka-seksizm-u-futboli-pozadu/a-76835594> (дата звернення: 25.04.2026).
2. Нехаєнко О. В. Політична коректність як процес: дискурси та практики: дис. ... д-ра філософії / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2023. 263 с. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/zakhysty/nehaienko/DISSER_NEKHAIENKO.pdf (дата звернення: 24.01.2026).
3. Піпер О., Кропман В. Дискримінація у Німеччині: расизм і сексизм знову на підйомі. *Deutsche Welle. ПРАВА ЛЮДИНИ | НІМЕЧЧИНА*. 04.06.2025. URL: <https://www.dw.com/uk/diskriminacia-u-nimeccini-rasizm-ta-seksizm-znovu-na-pidjomi/a-72783677> (дата звернення: 22.04.2026).
4. Сіора В. В. Публіцистичний дискурс як об'єкт вивчення лінгвістики *Авіація, промисловість, суспільство* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. Харків : ХНУВС, 2022. С. 462-464. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/fb47cd32-713c-44fa-bb24-525c7a25143d> (дата звернення 1.02.2026)
5. Klein T. Sexismus im Fußball – Freiraum für Beleidigungen? *Deutsche Welle. FUSSBALL | DEUTSCHLAND*. 17.04.2026. URL: <https://www.dw.com/de/sexismus-fussball-beleidigungen-bundesliga-marie-louise-eta-frauen-mysogynie-social-media/a-76820292> (дата звернення: 25.04.2026).
6. Pieper O. Deutschland: Rassismus und Sexismus nehmen zu. *Deutsche Welle. POLITIK | DEUTSCHLAND*. 03.06.2025. URL: <https://www.dw.com/de/diskriminierung-deutschland-rassismus-sexismus-jobchancen-antidiskriminierungsstelle-des-bundes-v-1/a-72762694> (дата звернення: 22.04.2026).

В. Залужна

Науковий керівник: Т. Ю. Ващенко,

викладач кафедри германської

філології та зарубіжної літератури

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 5 КЛАСІ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасна система освіти України функціонує в умовах реалізації концепції Нової української школи, що передбачає переорієнтацію освітнього процесу на компетентнісний підхід і розвиток особистості учня. Відповідно до інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України, оцінювання результатів навчання розглядається не лише як засіб фіксації знань, а як інструмент підтримки індивідуального розвитку здобувачів освіти [1].

У сучасних умовах оцінювання має враховувати не тільки рівень засвоєння навчального матеріалу, а й динаміку особистих досягнень учня. При цьому річна оцінка визначається з урахуванням індивідуального прогресу, а не лише як середній показник результатів [1]. Такий підхід відповідає принципам дитиноцентризму та формувального оцінювання.

Досить важливою вважається проблема оцінювання. У 5 класі, який вважається періодом переходу від початкової до базової середньої освіти, учні опиняються в нових умовах навчання. Це, в свою чергу, потребує підвищення рівня самостійності, відповідальності та пристосування до нових форм контролю. Тому система оцінювання зазнає змін: вона стає підтримувальною, сприяє формуванню позитивної мотивації та забезпечує психологічний комфорт учнів.

Згідно з сучасними науковими підходами, оцінювання в умовах Нової української школи має бути системним, об'єктивним і спрямованим на

розвиток ключових компетентностей. Воно повинно поєднувати різні види: поточне, тематичне та підсумкове, а також включати формувальне оцінювання, яке супроводжує весь процес навчання та забезпечує зворотний зв'язок між учителем і учнем [2].

Зарубіжна література має багатий виховний потенціал для розвитку особистості учня. Твори зарубіжної літератури сприяють формуванню критичного мислення, емоційного інтелекту, уміння аналізувати художній текст і висловлювати власну позицію. Виходячи з цього, оцінювання із зарубіжної літератури повинно охоплювати не лише знання змісту творів, а й уміння характеризувати образи головних героїв, визначати ідеї, аналізувати вчинки персонажів та співвідносити їх із життєвим досвідом.

Система контролю включає різні види оцінювання: поточне, тематичне та річне. Поточне оцінювання проводиться на кожному уроці та дозволяє з'ясувати рівень засвоєння матеріалу. Тематичне оцінювання узагальнює результати після вивчення певної теми, а річне – підсумовує досягнення учня протягом навчального року. Варто зазначити, що формувальне оцінювання є ключовим елементом освітнього процесу.

Форми контролю можуть бути різними: усні (відповіді, дискусії, переказ), письмові (тести, мінітвори, контрольні роботи) та творчі (ілюстрації, драматизації, проєкти). Використання різних форм сприяє розвитку уяви, самостійності та критичного мислення учнів.

Ефективність оцінювання можна простежити на прикладі творів, передбачених програмою 5 класу. Казка Оскара Вайльда «Хлопчик-зірка» сприяє формуванню та вихованню моральних цінностей через аналіз вчинків головного героя. «Пригоди Тома Сойера» Марка Твена допомагають характеризувати поведінку головних персонажів та формувати власне ставлення до них. «Аліса в Країні чудес» Льюїса Керрола розвиває уяву та аналітичне мислення, спонукаючи учнів до уміння інтерпретувати зміст твору.

На практиці краще за все реалізовувати оцінювання учнів за допомогою інтегрованого уроку контролю, який поєднує тестові завдання, усні відповіді,

творчі вправи та рефлексію. Важливою складовою є самооцінювання учнів, а це, в свою чергу, сприяє усвідомленню власного розвитку та формуванню відповідальності за результати навчання.

Отже, ефективна організація контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках зарубіжної літератури у 5 класі повинна базуватися на принципах компетентнісного підходу, дитиноцентризму та формувального оцінювання. Правильно організоване оцінювання роботи учнів на уроках сприяє розвитку особистості учня та формування мотивації до навчання.

Таким чином, оцінювання в умовах Нової української школи виступає не лише засобом перевірки знань, а важливим елементом особистісного розвитку учня та формування його ключових компетентностей.

Список використаної літератури

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році (українська мова) / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf> (дата звернення: 01.05.2026).
2. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: теоретичні засади та практичні аспекти / Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2018. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713248/1/18-09.pdf> (дата звернення: 01.05.2026).
3. Вітрук О. В. Міфи та легенди Давньої Греції в європейському мистецтві. Київ: Вища школа, 1997. 256 с.
4. Ніколенко О. М., Конєва Т. М., Орлова О. В. Зарубіжна література: Грецькі міфи. Київ: Освіта, 2014. 192 с.
5. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література. Київ: Либідь, 2001. 368 с.

К. Фурманець

*Науковий керівник: Т. Ю. Ващенко,
викладач кафедри германської філології та
зарубіжної літератури*

**МІЖМИСТЕЦЬКА ІНТЕГРАЦІЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАННЯ ДЖЕКА ЛОНДОНА
«ЖАГА ДО ЖИТТЯ»)**

Сучасна система освіти України в умовах Нової української школи базується на компетентнісному підході. Це передбачає засвоєння знань, формування в учнях умінь використовувати їх протягом навчання, а також у подальшій самоосвіті. У процесі вивчення зарубіжної літератури виникає проблема характеристики художнього твору, а також відмічається низький інтерес до читання або його відсутність. Тому виникає потреба у використанні різноманітних ефективних методів, форм, прийомів, які сприятимуть активізації пізнавальної діяльності учнів.

Важливе значення у підвищенні інтересу до літератури відіграє мистецтво, зокрема музика та живопис. Саме вони сприяють виникненню позитивних емоцій під час читання художнього твору. На таких уроках учні краще сприймають художні образи, розуміють внутрішній світ головних героїв і можуть зрозуміти особливості авторського задуму. Важливе значення має взаємодія різних видів мистецтв. Це дозволяє поєднувати різні види на одному уроці та формувати цілісне сприйняття твору.

Музика на уроці зарубіжної літератури – це важливий елемент формування емоційного стану школяра. Звучання музики на уроках зарубіжної літератури допомагає створити відповідну емоційну атмосферу. А це, в свою чергу, сприяє кращому розумінню внутрішнього стану головних героїв, їхніх переживань [2].

Використання фрагментів з музичних творів посилює розвиток емоцій

учнів і робить урок емоційно насиченим. Учні не просто сприймають текст, а занурюються у твір з певним настроєм. Це сприяє формуванню естетичних смаків.

Живопис – наступний засіб створення образів, який доповнює і допомагає зрозуміти тему, ідею, проблематику літературного твору. Використання репродукцій картин або ілюстрацій допомагає учням краще уявити описані події, місце, природу та емоції героїв.

Окрім цього, живопис сприяє розвитку уяви та образного мислення, оскільки учні вчаться інтерпретувати візуальні образи та співвідносити їх із текстом. Це дозволяє глибше усвідомити художні особливості твору, його символіку та емоційне навантаження. У поєднанні з музикою живопис створює цілісне емоційно-образне середовище, що підвищує ефективність засвоєння літературного матеріалу [1].

Поєднання різних видів мистецтва на уроках зарубіжної літератури є важливим чинником розвитку пізнавальної діяльності учнів. Це поєднання сприяє розвитку уяви, умінню співставляти текст з візуальними та звуковими асоціаціями. Такий підхід дозволяє глибше зануритися в художній світ твору та краще усвідомити його зміст.

Важливим результатом поєднання музики та живопису є також розвиток емпатії. Учні емоційно переживають події твору та стан головних героїв. Це формує здатність співпереживати, розуміти мотиви поведінки героїв і оцінювати їхні вчинки не лише логічно, а й емоційно.

Поєднання двох видів мистецтв також позитивно впливає на навчання та інтерес до вивчення зарубіжної літератури. Використання музики і живопису робить урок більш емоційно насиченим, яскравим, формує позитивне ставлення до літератури в цілому.

В оповіданні Джека Лондона «Жага до життя» ми можемо побачити яскравий приклад використання музики та живопису одночасно. Це дозволяє підсилити відчуття напруження, небезпеки та постійної боротьби героя з природними умовами. Завдяки цьому учні глибше сприймають внутрішній стан

персонажа, його страх, виснаження, але водночас і прагнення вижити [3].

Використання картин північних пейзажів, холодної природи та самотньої людини у світі допомагають уявити події твору, а й усвідомити умови, в яких перебуває герой. Таке поєднання тексту з картинами сприяє формуванню цілісного уявлення про художній світ оповідання та посилює емоційний вплив на учнів.

Слід зауважити, що поєднання музики і живопису дає глибоке розуміння основної ідеї твору – сили людського духу, інстинкту самозбереження та боротьби за життя в екстремальних умовах. Поєднання літератури з музикою та живописом є ефективним методичним прийомом, який допомагає краще зрозуміти художній текст та робить уроки із зарубіжної літератури емоційно насиченими.

Список використаної літератури

1. Ковбасенко Ю. І. Методика викладання зарубіжної літератури в школі : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 304 с.
2. Кочубей Т. Д. Методика навчання зарубіжної літератури : навчально-методичний посібник. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 220 с.
3. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. Київ : МОН України, 2016. 40 с.

В. Осінова

Науковий керівник: Т. Ю. Ващенко,

викладач кафедри германської

філології та зарубіжної літератури

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ БАЙОК ЕЗОПА

Розвиток творчих здібностей учнів – одне із важливих завдань сучасної освіти, оскільки творчі здібності сприяють формуванню в школярів уміння самостійно, критично та креативно мислити. Уроки зарубіжної літератури – це уроки, де створюються сприятливі умови для розвитку здібностей учнів; такі уроки передбачають роботу з художнім текстом.

Серед різноманітних епічних жанрів особливе місце займає байка, яка є одним з найбільш ефективних засобів розвитку творчих здібностей учнів. Її доступність, стислість та наявність чіткої моралі допомагають учням швидко сприймати зміст, осмислити ідеї твору та самостійно робити висновки щодо вчинків героїв. Робота з байками допомагає учням аналізувати й оцінювати різні життєві ситуації.

Важливу роль у розвитку творчого потенціалу школярів відіграє організація навчальної діяльності. Поєднання різноманітних форм роботи дозволяє врахувати індивідуальні особливості учнів, підвищити їхню пізнавальну активність і забезпечити умови для творчого самовираження.

До таких форм можна віднести наступні:

1. Фронтальна форма організації. Вона дає можливість організувати колективне читання твору, обговорення його змісту та визначення головної ідеї байки.

2. Групова діяльність. Ця форма активізує участь учнів у навчальному процесі, адже вони спільно аналізують головних героїв, обговорюють мораль

твору та виконують творчі завдання.

3. Індивідуальна форма включає в себе самостійне опрацювання байки, складання характеристик героїв і виконання письмових завдань.

Ефективність вивчення байки більшою мірою залежить від використання різних методів, форм, прийомів навчання. Серед них, варто виділити наступні:

1. Виразне читання. Учні читають байку виразно, передають інтонацію та емоційне забарвлення тексту, визначають настрій твору.

2. Аналіз змісту та основної ідеї. Учні визначають головну думку і мораль байки, відповідають на запитання, висловлюють власні судження.

3. Характеристика персонажів. Учні аналізують поведінку героїв, визначають риси характеру, оцінюють їхні вчинки.

4. Причинно-наслідкові зв'язки. Учні встановлюють зв'язки між подіями, пояснюють причини і наслідки дій персонажів.

5. Інсценізація. Учні розігрують сценки, передають емоції персонажів, працюють у групі.

Для розвитку творчих здібностей учнів на уроках зарубіжної літератури варто використовувати різноманітні творчі завдання. Виділяють такі види творчих завдань:

1. Альтернативний фінал байки. Учні створюють власний кінцівку і аналізують мотиви персонажів.

2. Складання діалогів між персонажами. Розширюють розмови героїв, розвивають мовлення.

3. Створення ілюстрацій до твору. Учні відтворюють сцени, емоції та атмосферу подій.

4. Переказ твору від імені одного з персонажів. Учні передають думки та переживання персонажів.

5. Драматизація. Учні виконують ролі, відтворюють емоції та взаємодіють у команді.

Таким чином, вивчення байок Езопа на уроках зарубіжної літератури у 6 класі створює сприятливі умови для розвитку творчих здібностей школярів,

формування їхнього інтересу до читання та розвитку вміння самостійно мислити. Використання різних форм, методів та прийомів під час вивчення байок на уроках зарубіжної літератури сприяє підвищенню інтересу учнів до читання, кращому розумінню змісту літературних творів та активізує їхню пізнавальну діяльність. Такі підходи роблять уроки цікавими, різноманітними, насиченими та сприяють кращому розвитку творчих здібностей учнів.

Список використаної літератури

1. Андрієнко Н. М. Байка як жанр літератури та її особливості. Езоп – легендарний поет, засновник жанру байки. Байки Езопа : конспект уроку зарубіжної літератури. 6 клас. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/010061e0-f5c7.docx.html>
2. Бойко М. В. Інтерактивні форми роботи на уроках зарубіжної літератури в 9 класі. *Зарубіжна література в школі*. 2010. № 19. С. 21–38.
3. Волощук Є. В. Зарубіжна література : підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : Генеза, 2014. 240 с.

С. Шевчук

Науковий керівник: О. І. Анхим,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури

**ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЖАНРУ ПОСТАПОКАЛІПСИС:
ЛІТЕРАТУРА ТА ГЕЙМІНГ (НА ПРИКЛАДІ
ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ НІМЕЦЬКОМОВНОГО ТА
АНГЛОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДІВ УКРАЇНСЬКОГО ШУТЕРА
«S.T.A.L.K.E.R. 2: СЕРЦЕ ЧОРНОБИЛЯ»)**

На сьогоднішній день відеоігри – це не просто розваги, а повноцінний мультимедійний культурний продукт, який має вплив на велику частину суспільства. Зростання світового ігрового ринку вимагає якісної мовної та культурної адаптації цифрових продуктів. Локалізація відеоігор – це самостійний та складний напрям перекладознавства, який потребує врахування не лише лінгвістичних, але й технічних та культурних обмежень [4]. У цьому контексті особливої ваги набуває дослідження того, як український ігровий продукт презентується на міжнародній арені. Зокрема, йдеться про ігри в жанрі постапокаліптики, який відіграє важливу роль у формуванні сучасного українського геймдизайну. У зв'язку з цим актуальними є перекладознавчі дослідження, спрямовані на з'ясування того, яким чином український постапокаліптичний наратив передається західному реципієнтові через англо- та німецькомовну локалізацію.

Сучасні науковці активно розглядають переклад мультимедійних текстів та проблематику локалізації відеоігор. Фундаментальні теоретичні засади

локалізації ігор як окремого напрямку перекладознавства закладено в працях таких міжнародних дослідників, як К. Манжірон (С. Mangiron) та М. О'Хаган (М. O'Hagan). Науковиці наголошують, що головним пріоритетом локалізації є збереження оригінального ігрового досвіду та атмосфери, а завданням перекладача — створення такої версії продукту, яка б сприймалася гравцями так, ніби вона від початку була розроблена їхньою рідною мовою [5].

Зокрема, С. В. Єлісеєва акцентує увагу на аудіовізуальному перекладі як важливому інструменті міжкультурної комунікації та невід'ємному аспекті процесу євроінтеграції [1]. Водночас лінгвопрагматичний аспект перекладу саме постапокаліптичного ігрового тексту залишається багато в чому на периферії наукових інтересів. Особливо це стосується матеріалу новітніх українських релізів світового масштабу, які транслюють унікальний національний досвід європейському реципієнту. Відповідно, цей вузький напрям є наразі недостатньо вивченим і потребує детального, комплексного аналізу.

Жанр постапокаліптики охоплює історії, що відбуваються після глобальних катастроф. У постапокаліптичному жанрі «кінець» завжди постає як парадокс: він проголошується, але ніколи не є остаточним. Тексти описують загибель світу, проте самі продовжують існувати, так само як і уявні світи, що вони конструюють. Таким чином, постапокаліпсис не фіксує остаточну точку, а радше відкриває нескінченний процес очікування й переживання кінця, де руйнація стає основою для нових смислів і альтернативних реальностей [3]. Новий світовий порядок зазвичай характеризується розпадом соціальних структур та економічними кризами. Український проєкт «S.T.A.L.K.E.R. 2: Heart of Chornobyl» пропонує альтернативу класичним західним парадигмам — «східноєвропейську естетику занепаду», де апокаліпсис є індустріальним [2].

Локалізація такого багатого кібермедійного продукту виходить за межі буквального відтворення тексту. Практичний аналіз англійської та німецькомовної версій гри демонструє, що відтворення кіберпростору (назв інституцій, системних повідомлень) переважно базується на транслітерації та

синтаксичній компресії. Наприклад, українські назви «СКАЛА» та «АЗИМУТ» передано транслітерацією «SKALA» та «AZIMUTH». Автоматизовані системні попередження стискаються до лаконічних міжнародних маркерів небезпеки («WARNING: CHANNEL OVERLOADED» / «WARNUNG: KANAL ÜBERLADEN»).

Значно складнішим є переклад маргіналізованої мови Зони. В екстремальних ситуаціях персонажі використовують емоційні вигуки, військовий жаргон та експресивну лексику. Англійська локалізація часто тяжіє до нейтралізації та стилістичної адаптації (наприклад, фраза «Та хрін із ним!» перекладається як суха констатація факту «He's a goner!»). Натомість німецька версія схильна до посилення експресії, часто використовуючи жорсткіші табуйовані відповідники (наприклад, заміна лайки у фразі полковника Коршунова «Дякую за милиці, старий виродок» на більш грубе німецьке «Danke für die Krücken, du Hurensohn»). Крім того, німецька локалізація демонструє цікавий гібридний підхід: частина сталкерських позивних запозичується не з українського оригіналу, а з англійської версії, такі імена, як «Бродяга» в англійській стає «Strider», «Шустрий» — «Nimble», а «Припій» — «Solder», що залишає німецький варіант. Це ілюструє роль англійської мови як медіатора в сучасному геймінгу.

Локалізація українського постапокаліптичного наративу постає як складний процес лінгвокультурної трансплантації. Перекладачі змушені балансувати між збереженням автентичності та відповідністю універсальним стандартам глобального медіапродукту. Західні версії часто вдаються до прагматичної адаптації: англійські переклади згладжують стилістичну різкість, тоді як німецькі — навпаки підсилюють експресивність. При цьому ключові ідеологічні концепти свідомо трансформуються, аби відповідати очікуванням західної аудиторії.

Постапокаліптичний жанр пройшов довгий шлях від архаїчних міфологічних уявлень до сучасних мультимодальних кібермедій, де гравець виступає не пасивним спостерігачем, а співтворцем смислів. Це визначає

особливості локалізації: на відміну від класичного художнього перекладу, вона змушена поєднувати творчу адаптацію тексту з жорсткими технічними та правовими рамками цифрового середовища. Для України стратегічним завданням є активний розвиток цієї сфери — пошук фінансування та вигідних пропозицій для україномовних проєктів, а також залучення висококваліфікованих перекладачів українсько-англійського/німецького напрямку з метою просування національної аудіо- й відеопродукції на світовому ринку [1].

Список використаної літератури

1. Єлісеєва С. В. Аудіовізуальний переклад як один із аспектів процесу євроінтеграції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71), № 2. Ч. 2. С. 34–35. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-2/06>
2. Огляд S.T.A.L.K.E.R. 2: Heart of Chernobyl. GameDev DOU. URL: <https://gamedev.dou.ua/articles/stalker-2-heart-of-chernobyl-review/> (дата звернення: 04.03.2026).
3. Berger J. *After the End: Representations of Post-apocalypse*. London, 1999. P. 5. URL: https://books.google.co.uk/books?id=X_aI9HOkTXgC (дата звернення: 07.02.2026).
4. Kanchura Ye., Pizhol P. *The Approaches to Translation in the Video Game Industry*. *Zhytomyr Polytechnic State University*. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/05/79.pdf> (дата звернення: 27.03.2026).
5. Mangiron C., O'Hagan M. Game Localisation: Unleashing Imagination with 'Restricted' Translation. *The Journal of Specialised Translation*. 2006. Issue 6. P. 14–15.

Н. Сутковенко,

Науковий керівник: Н. І. Астрахан,

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри германської філології

та зарубіжної літератури

ЛІТЕРАТУРНА ЕПОХА НА УРОЦІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

ДОБА АНТИЧНОСТІ

Актуальність теми зумовлена необхідністю формування в учнів цілісного уявлення про еволюцію художніх форм в контексті світового літературного процесу шляхом послідовного вивчення окремих літературних епох. Особливе місце серед них належить Античності, яка є основою європейської культурної і, зокрема, художньо-літературної традиції. У сучасному шкільному курсі зарубіжної літератури учні текстуально вивчають окремі твори в історико-культурному контексті, отже, репрезентація літературної епохи як цілісного культурно-історичного явища відіграє важливу роль. Без цього неможливе виконання завдання формування навичок системного читання, реалізація історико-літературного принципу вивчення зарубіжної літератури.

Античність як літературна епоха охоплює розвиток культури Давньої Греції та Давнього Риму і характеризується низкою специфічних ознак. До них належать міфологічна основа художнього мислення (всі літературні твори засновані на міфологічних сюжетах і втілюють міфологічне світобачення), поступове формування трьох літературних родів (епос, лірика, драма), становлення розгалуженої жанрової системи (комедія, трагедія; героїчний епос, елліністичний роман; елегія, ода, сатира) гуманістична спрямованість (антропоцентризм) та естетика гармонії (міра). Важливою рисою є також

особливий тип героя, який поєднує силу, моральну відповідальність і здатність до вибору в умовах взаємодії з визначеною богами долею та/або протидії їй.

Антична література має потенціал впливу на формування світогляду учнів, оскільки порушує універсальні проблеми — сенс життя, моральний вибір, відповідальність, боротьбу добра і зла, пошуки істини й щастя. Це зумовлює її актуальність у сучасному освітньому процесі та визначає можливості впливати на формування емоційно-ціннісної сфери, естетичних уподобань, життєвої позиції, громадянської активності.

Методичний аспект дослідження передбачає обґрунтування ефективних підходів до вивчення Античності як літературної епохи. Встановлено, що доцільним є поєднання різних методів навчання: пояснювально-ілюстративного (звернення до історичного контексту, мистецької практики й філософських пошуків доби), проблемно-пошукового, дослідницького та інтерактивного. Особливу увагу слід приділяти таким формам роботи, як дискусії, групова діяльність, проектні завдання, що сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів.

Важливим є також використання наочності та сучасних технологічних можливостей, електронного ресурсу, які дозволяють створити цілісне уявлення про античний світ і зробити навчальний матеріал більш цікавим і доступним для сприйняття. Це сприяє формуванню ключових компетентностей учнів, зокрема читацької, культурної та комунікативної, активного засвоєння літературного компоненту освіти.

Отже, вивчення доби Античності на уроках зарубіжної літератури має здійснюватися як системне, виразне й методично обґрунтоване представлення літературної епохи, що дозволяє забезпечити глибоке розуміння учнями культурної спадщини Давньої Греції та Давнього Риму, закономірностей становлення художніх форм і подальшого розвитку світової літератури.

Список використаної літератури

1. Данильчук О. М. Історія зарубіжної літератури. Миколаїв: НУК ім. адм. Макарова, 2020. 152 с.
2. Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література. 10 клас (НУШ). Київ: Літера ЛТД, 2018. 224 с.
3. Кретьова О. І. Історія зарубіжної літератури: античність: навч.-метод. посіб. Черкаси: Третьяков О. М., 2023. 72 с.

С. Блажисєвський

Науковий керівник: О. І. Анхим,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКИХ МЕДІА)

Дослідження природи перекладацьких трансформацій посідає одне з центральних місць у працях сучасних вітчизняних лінгвістів, що зумовлено їхньою ключовою роллю в осмисленні механізмів міжмовної комунікації. Наприклад, О. Селіванова трактує перекладацькі трансформації як сукупність операційних прийомів, що реалізуються в процесі міжмовної трансформації одиниць тексту оригіналу (ТО) в одиниці тексту перекладу (ТП) [3, с. 56–57]. У загальному розумінні трансформація означає перетворення формальних компонентів вихідного тексту при збереженні його інформаційного інваріанта, тобто змісту, призначеного для кінцевого адресата [2, с.70].

Особливої актуальності перекладацькі трансформації набувають у процесі відтворення військової термінології, де точність передачі змісту поєднується з необхідністю адаптації іншомовних одиниць до норм мови перекладу. Аналіз німецькомовних медійних статей та їхніх українських перекладів засвідчив, що у процесі передачі військової лексики перекладачі найчастіше вдавалися до таких перекладацьких трансформацій:

1. Транслітерація та транскрипція. Це дві взаємодоповнювальні стратегії передачі іншомовних одиниць у мові перекладу, де транслітерація переважно орієнтується на відтворення графічної форми слова, тоді як транскрипція спрямована на максимально точну передачу його фонетичного звучання. Наприклад, німецькі лексеми «Bundestag», «Taurus» та «Bundeswehr» [9] у

перекладі набувають форм «Бундестаг», «Таурус», «Бундесвер» [5]. Це не лише забезпечує адекватність комунікації, але й зберігає національний колорит, підкреслюючи іноземне походження терміна.

2. Калькування. Загалом калькування постає не як механічне перенесення іншомовних структур, а як процес, що поєднує прагнення до точності з потребою зберегти культурну автентичність [4, с. 145]. Наприклад, німецькі військові терміни «Ballistische Raketen», «Kampfdrohnen» та «Luftabwehr» [10] перекладаються як «балістичні ракети», «ударні дрони» (або БпЛА) та «протиповітряна оборона» (або ППО) [6]. У цих випадках відбувається морфологічне або синтаксичне уподібнення.

3. Описовий переклад. У процесі перекладу військової термінології він постає як результат складної аналітико-синтетичної роботи перекладача, спрямованої на максимально точне та зрозуміле відтворення змісту оригіналу. На першому, аналітичному, етапі здійснюється розкриття внутрішніх семантичних зв'язків між компонентами складного терміна. Далі, на синтетичному, рівні формується розгорнута відповідність у мові перекладу [8, с. 67]. Наприклад, термін «Täuschungsmanöver» [7] перекладається як «шахрайські схеми вербування» або «фальшиві обіцянки працевлаштування» [1], що описує не просто «маневр», а системний обман через обіцянки роботи чи освіти. Водночас слово «Kanonenfutter» [7] відтворюється як «витратний матеріал» [1]; у цьому випадку замість нейтрального позначення роду військ акцент робиться на дегуманізації та нульовій цінності людського життя в умовах бойових дій.

Отже, проведений аналіз засвідчує, що переклад військової термінології з німецькомовних медіа українською мовою ґрунтується на комплексному застосуванні різних перекладацьких трансформацій. Найчастіше використовуються транслітерація, калькування та описовий переклад, кожен із яких виконує специфічну функцію у відтворенні змісту та форми оригіналу. Їх поєднання забезпечує баланс між точністю передачі термінів, зрозумілістю для реципієнта та збереженням культурно-лінгвістичних особливостей вихідного

тексту.

Список використаної літератури

1. Європарламент: РФ обманом вербує тисячі найманців з Африки. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/uk/evroparlament-rosia-obmanom-verbue-tisaci-afrikanskih-najmanciv/a-76336062> (дата звернення: 07.05.2026).
2. Прищенко К. В. Роль перекладацьких трансформацій у процесі перекладу художнього тексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. № 8 (71). С. 64–75.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008.
4. Стацюк Р. В. Калькування як засіб творення нових терміноелементів (на матеріалі арабської мови). *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 5, т. 2. С. 145–148.
5. Таурис для України: що відомо про позицію Німеччини. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-taurus-nimechchyna-ukrajina/32864316.html>
6. Удар по Києву 24 травня 2025 року: як відбувалася атака на столицю. 24 канал. URL: https://24tv.ua/udar-po-kiyevu-24-travnja-2025-roku-yak-vidbuvalasya-ataka-stolitsyu_n2830033 (дата звернення: 07.05.2026).
7. Afrikaner im Ukraine-Krieg: Rekrutiert als Kanonenfutter. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/de/afrikaner-im-ukraine-krieg-rekrutiert-als-kanonenfutter/a-76124588> (дата звернення: 07.05.2026).
8. Bebko S. Peculiarities of translating economic terms from English into Ukrainian. 2019.
9. Bundestag lehnt Lieferung von Taurus-Marschflugkörpern ab. Deutscher Bundestag. URL: <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2024/kw11-de-ukraine-992936> (дата звернення: 07.05.2026).
10. Massiver russischer Luftangriff auf Kyjiw. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/de/massiver-russischer-luftangriff-auf-kyjiw/a-72656704> (дата звернення: 07.05.2026).

Є. Кібальніченко

*Науковий керівник: Т. Ю. Ващенко,
викладач кафедри германської філології
та зарубіжної літератури*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВ ПРИ ВИВЧЕННІ ГРЕЦЬКИХ МІФІВ

Для сучасної педагогіки становлення і розвиток творчої особистості школяра – пріоритетна мета освіти. Творча особистість розглядається як індивід, здатний до оригінального мислення, самостійного прийняття рішень та створення особистісно значущих смислів на основі здобутих знань.

Впровадження концепції Нової української школи робить цей напрям особливо актуальним. НУШ базується на компетентнісному та діяльнісному підходах, отже, навчання має передбачати активну участь і творчу ініціативу здобувачів освіти. Ключовим принципом стає інтеграція знань та використання міжмистецьких зв'язків, що дозволяє учням не лише оволодівати знаннями, а й формувати власні смисли, розвивати свій творчий потенціал, набувати досвід особистісної творчої самореалізації.

Особливо привабливим в плані ефективного досягнення таких завдань є поєднання вивчення літератури зі знайомством із живописом, музикою чи театральним мистецтвом при вивченні грецьких міфів. Візуальні та сценічні образи допомагають відтворити міфологічний світ у його цілісності та розмаїтті, стимулюючи фантазію та спонукаючи учнів до породження власних асоціацій.

Давньогрецькі міфи вирізняються глибинним символізмом, адже представлені у них образи втілюють такі фундаментальні поняття, як життя, свобода, можливість вибору, межі людських можливостей, героїзм, кохання,

провина, безсмертя. Це стимулює учнів до аналізу та особистісного усвідомлення артикульованих міфологічними оповідями смислів.

Не менш важливою є архетипність міфологічних героїв, які відображають універсальні моделі поведінки (герой, творець, бунтівник). Антропоморфність міфічних героїв робить їх зрозумілими для сучасних учнів, що робить засвоєння складних філософських та моральних ідей цікавим, емоційно забарвленим. Античні сюжети можуть бути актуальними для сучасної молоді, сповненими живих смислів, спроможними надати допомогу у формуванні моральних орієнтирів, народженні особистісної ідентичності. Використання творів мистецтва дозволяє простежити трансформацію міфологічних символів та архетипів у ході руху мистецтва крізь час, значно розширюючи світогляд учнів.

Кожен вид мистецтва по-своєму збагачує сприйняття античної міфології. Образотворче мистецтво візуалізує героїв, дозволяючи через деталі живопису та скульптури конкретизувати їхні характери, наочно побачити притаманну давнім людям гармонію духовного і тілесного. Музика забезпечує емоційне занурення, допомагаючи учням краще відчувати драматизм подій та внутрішній стан персонажів. Театр перетворює міф на «живу історію», де через дію та гру акторів розкриваються мотиви вчинків і глибина конфліктів, проявляються суперечності й досягається катарсис. Через аналіз вчинків міфічних героїв у різних художніх інтерпретаціях учень навчається рефлексії та вдосконалює власну здатність до здійснення етичного вибору, формування особистісного проекту майбутнього. Водночас кіномистецтво демонструє сучасне переосмислення класичних сюжетів, що розвиває здатність до критичної оцінки через порівняння екранної версії з літературним першоджерелом. Такий комплексний підхід робить вивчення міфів багатограним і зрозумілим для сучасного учня.

Використання міжмистецьких зв'язків суттєво підвищує мотивацію та зацікавленість учнів. Поєднання тексту з музикою, живописом чи театральним дійством перетворює читання міфів на живий процес пізнання, роблячи уроки

емоційно насиченими. Це допомагає подолати формальне ставлення до навчання і мотивує школярів до глибшого вивчення античної культурної спадщини.

Такий підхід активізує навчальну діяльність: учні перестають бути пасивними слухачами й стають активними учасниками процесу пізнання і культуротворення. Аналіз та порівняння різних художніх інтерпретацій стимулюють самостійність, розвивають творче мислення та уяву. У результаті учні вчаться бачити широкий культурний контекст, формують власні мистецькі асоціації та розвивають здатність до нестандартного самовираження.

Отже, використання мистецького контексту дозволяє учням::

- глибоко зрозуміти характер персонажів і розвиток сюжету;
- побачити взаємозв'язок між літературою та іншими видами мистецтв;
- розвивати творче мислення та художнє осмислення матеріалу;
- формувати емоційно-ціннісне ставлення до культури та історії античного світу.

Таким чином, доходимо висновку, що інтеграція мистецтв на уроках зарубіжної літератури створює емоційне середовище, що активізує творчий потенціал учнів. Через символізм та архетипи міфів школярі опановують глибокі смисли. Такий синтез розвиває критичне й образне мислення, перетворюючи навчання на активний процес пізнання. Учень не просто знає сюжет міфу, а впізнає його «коди» в архітектурі, назвах брендів, кіно та живописі, що є ознакою високої гуманітарної культури. У контексті НУШ цей підхід забезпечує розвиток компетентностей, де вчитель стає фасилітатором, а учень – творчим інтерпретатором культурної спадщини і свідомим учасником культурних процесів.

Список використаної літератури

1. Вітрук О. В. Міфи та легенди Давньої Греції в європейському мистецтві. Київ: Вища школа, 1997, 256 с.

2. Іваненко О. Художньо-творчий розвиток учнів молодшого шкільного віку засобом інтеграції мистецтв. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. Київ, 2019. Том 2. № 1. С. 60–70 (URL: <https://musical-art.knukim.edu.ua/article/view/171789>, дата звернення: 14.01.2026).
3. Ніколенко О. М., Конєва Т. М., Орлова О. В. Зарубіжна література: Грецькі міфи. Підручник для 6 класу. Київ: Освіта, 2014, 192 с.
4. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література. Київ: Либідь, 2001. 368 с.